

I det Afsnit i Gulddelagationens Betænkning, der er betitlet »Virkningerne af Forandringerne i Guldets Købekraft«, skelnes der mellem a) Virkningerne af et hurtigt Prisfald, b) Virkningerne af en hurtig Prisstigning og c) Prisbevægelsen i en lang Tidsperiode (the trend).

Det er vanskeligt i en Depressionsperiode at fastslaa den nøjagtige Indflydelse af de forskellige Faktorer, der foraarsager et udpræget Prisfald. Nogle af Delegationens Medlemmer betragter den Deflation, som fornylig har fundet Sted, som en uundgaaelig Følge af tidligere inflatoriske Bevægelser. Andre lægger stor Vægt paa den ujævne Fordeling af Guldreserverne.

a. *Virkningerne af et hurtigt Prisfald.*

Der er to Hovedaarsager til, at saadanne voldsomme Svingninger i Prisiniveauet virker dybt forstyrrende paa den økonomiske Organisation. Den første er den, at en stor Del af den moderne Verdens økonomiske Liv er baseret paa Kontrakter, hvis Pengeforpligtelser er fastsat for en vis Periode. Produktionsprocessen, som nødvendiggør Forpligtelser udtrykt i Penge, strækker sig over lange Perioder. Lønkontrakter kan være afsluttede for en Uge, Maaned eller et Aar. Lejen fastsættes ofte for et længere Aaremaal. Laaneaftaler forbliver gyldige hele Laanets Løbetid, og, forsaavidt angaar Statslaan, kan denne Periode praktisk talt blive stedsevarende. Livsforsikringer o. l. hviler ogsaa paa Kontrakter af lang Varighed. Under den nuværende Krise er Prisfaldet kommet saa pludseligt og voldsomt, at der er opstaaet overordentlig store Vanskeligheder ved at opfylde Kontrakter, som er indgaaet, da Prisiniveauet var højere. Gældens reelle Byrde er blevet saa alvorligt forøget, at et stort Antal Debitorer ikke kan opfylde deres Forpligtelser. Den Tilpasning af Arbejdslønnen, som vil blive nødvendig, hvis det nuværende Prisiniveau holder sig eller falder, maa blive saa drastisk, at den sandsynligvis vil lede til Lønkampe, hvormed følger økonomisk Spild og en alvorlig Fare for sociale Forstyrrelser.

Den anden Grund, hvorfor et voldsomt Fald i det almindelige Prisiniveau griber saa forstyrrende ind i det økonomiske Liv, ligger i den psykologiske Virkning heraf. Naar først et Prisfald er begyndt, venter man, at det fortsættes. Tendensen baade til at give Penge ud og investere Midler svækkes. Uvished og Usikkerhed paafølger og leder hurtigt til en Undergravning af Tilliden. Eventuelle Købere afventer det forventede Prisfald og er herved selv med til at foraarsage det. Produktionen lammes, og Arbejdsløsheden vokser.

Delegationen beskriver udførligt Krisens Forløb med særligt Henblik paa den nuværende Krise og paaeger, at de af de forskellige Lande truffne restriktive Foranstaltninger forsaavidt angaar den internationale Handel kun har den Virkning at skærpe Krisen.

b. *Virkningerne af en hurtig Prisstigning.*

Virkningerne af en hurtig Prisstigning omtales ganske kort i Betænkningen. Disse er stort set de modsatte af Virkningerne af faldende Priser. Godernes Fordeling forandres paa en saadan Maade, at de, der har bestemt fikserede Pengeindkomster, modtager en mindre Del af Socialproduktet. De, der først og fremmest faar forøget Indkomst, er Driftsherrerne, som indvinder Profit derved, at deres Produkter stiger i Pris, medens Omkostningerne, særlig Kapitalrente og Arbejdsløn, for en Tid ikke følger med. Lønarbejderne opnaar ogsaa Fordele, først ved en Forøgelse og større Regelmæssighed i Beskæftigelsesgraden og senere (saafremt Lønstigningen overstiger Forøgelsen i Leveomkostninger) ved højere reel Løn. Profitens Stigning virker som et Incitament for Foretagsomhed. Saadanne Betingelser kan tilsidst faa den Virkning, at Produktionen kommer ud af Ligevægt. Spekulation i Værdipapirer sætter ind som et Resultat af de voksende Udbytter i Industrien, og denne Spekulation opmuntrer til urigtig Udvidelse af eksisterende Foretagender og Igangsættelse af nye Foretagender, som senere viser sig at være usunde.